

"NAŠ GLAS" izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto din 40.—, za pol leta din 20.—, za četrt leta din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštnino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Franciškaška ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Franciškaška ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokojence

L.A.: Ko se sestavlja proračunski predlog

Približal se je zopet čas, ko posamezni resorti sestavljajo predloge za novi državni proračun za leto 1940./41. Pokrajinska oblastva so svoje predloge že poslala pristojnim ministrstvom, ki jih zbirajo, urejajo in pripravljajo celotni proračunski predlog, katerega bo nato vsako ministrstvo poslalo finančnemu ministrstvu, da dokončno uredi skupni državni proračunski načrt.

Iz teh prvih predlogov so že videti v glavnem nejasni obrisi bodočega proračuna. Kaj bo z našimi zahtevami, je kaj upanja, da jim bo s prihodnjim proračunskim letom ugodeno? Vsaj glede gmotnega izboljšanja našega položaja, ki je tako nujno? Če se spominimo na navodila, ki jih je finančno ministrstvo izdalo glede sestavljanja novih proračunskih predlogov, se moramo resno bati, da ostanejo vse naše tožbe in prošnje zopet neuslišane. Po tem uradnem in obveznem navodilu za sestavitev državnega proračuna za leto 1940./1941. resortna oblastva ne smejo vnašati v predlog nobenih povišanj osebnih izdatkov niti ne smejo za novi finančni zakon stavljati nobenih predlogov za spremembo ali dopolnitev veljavnih zakonov, če bi izvršitev takih amandmanov zahtevala nova denarna bremena od državne blagajne.

Ze vsa zadnja leta smo ob tem času, tako rekoč ob dvanajsti uri, opozarjali in rotili odločujoče, naj pri pripravljanju proračunskega predloga upoštevajo obupni gmotni položaj državnih uslužbencev in upokojencev. Tudi neštevilna naša strokovna in stanovska društva so v tem smislu predložila kopico utemeljenih in s statistiki podprtih spomenic, prošenj in resolucij — doslej žal zaman.

Zadnja leta je bilo sleherno izboljšanje našega obupnega stanja zavrtno iz izgovorom, da država nima dovolj sredstev za povečanje naših prejemkov. Ko so nam bile leta 1935. v jeseni doklade tako občutno znižane in razni drugi prejemki okrnjeni, so državnim uslužbencem in upokojencem zatrjevali, da je to neizbežno znižanje nujno potrebna, toda le začasna in prehodna odločba, ki jo je povzročilo zmanjševanje državnih dohodkov. Med tem so se pa državni dohodki znatno zvišali in še naraščajo, nekdanjih prejemkov pa nismo dobili povrnjenih. K temu je pa treba še ugotoviti, da je v zadnjih štirih letih draginja močno narasla in da se prav zdaj cene zopet naglo dvigajo. Tako smo bili udarjeni dvakrat.

Gotovo bi bilo že naravnost absurdno, če bi hoteli znova zopet dokazovati in utemeljevati, kako globoko pod eksistenčni minimum je že padlo življenje državnega uslužbenca, kako njegovi prejemki že zdavnaj ne zadoščajo niti za golo življenje, tako da je že sam njihov obstanek kar najresnejše ogrožen ter se more naš stan vzdržati nad vodo samo še z neprestanim zadolževanjem in ob nevzdržnem telesnem in nrvstvenem propadanju. To potrjujejo tudi pripadniki drugih stanov, zlasti trgovci, obrtniki in drugi pridobitniki, ki upravičenost naših zahtev povsem priznavajo in mnogokrat tudi javno zagovarjajo naše stališče. Saj končno pride vsako zboljšanje našega gmotnega položaja le njim v prid.

Državni uslužbenci in upokojenci so dovolj uvideli, da priznavajo, da tudi drugim stanovom v današnjih izjemnih časih ne gre najbolje, ugotavljajo pa tudi, da je država prav v zadnjih letih storila za razne stanove in socialne skupnosti mnogo odločilnih korakov in jim nudila izdatno pomoč, celo rešitev. Mislimo tu na zaščito kmetov, na sanacijo zadružništva, na izboljšanje nevzdržnega stanja vojnih invalidov itd. Nobeni izmed navedenih

skupin nismo niti najmanj nevoščljivi, da se je država po svoji dolžnosti končno le spomnila in ji pomagala, toda želimo si vsaj približno tolikšne uvidevnosti tudi za naš stan. Kadar še je bilo doslej treba kriti nenadne pri-manjkljave v državnem gospodarstvu, je bilo drž. uslužbenstvo vselej pritegnjeno kot prvo. Takó je bilo ob poplavih pred skoro 15 leti, takó je bilo kmalu po uveljavljenju sedanjega uradniškega zakona, po katerem smo dobivali prejemke komaj nekaj mesecev, isto se je ponovilo v jeseni 1935.

Mislimo, da je res zadnji čas, da se odločujoči tudi nas spominjo in da nam omogočijo vsaj količkaj znosen obstanek. Ob primernem upoštevanju našega položaja to ne bi bilo nemogoče, ker bi se s smotrnim gospodarstvom, povečanim varčevanjem na pravem kraju in s pravično razdelitvijo fiskalnih bremen sredstva prav lahko našla. Seveda je stvar nujna, ker je treba potrebne zneske za zvišanje naših prejemkov vnesti že v predlog proračuna, sicer bo kasneje nemogoče kaj storiti za nas, ker pozneje zaradi formalnih zaprek zvišanje sploh ne bo več mogoče.

Boj draginji in špekulaciji

Dne 19. septembra je ministrski svet sprejel na predlog ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje uredbo z zakonsko močjo o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije. V naslednjem bomo na kratko opisali samo poglavitne določbe uredbe, o podrobnostih te velevažne uredbe bomo pa pisali še pozneje.

Uredba je zajela naslednje predmete: 1. življenjske potrebščine, to so jed in pijača, živinska krma, obleka in obutev, kurivo in razsvetljava; 2. kmetijske naprave, orodje in sredstva za kmetovanje; 3. pogonske snovi; 4. stavbno gradivo; 5. stanovanja in poslovni prostori in 6. vsi drugi nujno potrebni predmeti, ki niso fiskalno označeni kot luksurni predmeti. Končno obsega uredba tudi še vse snovi in gradivo za izdelovanje naštetih predmetov. Uredba pa ne zajema kmetijskih lastnih poljedelskih proizvodov, monopolskih izdelkov in zdravil v lekar-

Prepovedano je kopičenje življenjskih potrebščin in drugega naštetega blaga z namenom, da se odtegne promet in da bi se zato zvišala njegova cena. Kot kopičenje se pa ne bodo smatrale zaloge pri nabavljalnih zadržanih, če so namenjene za redno prekrbovanje zadržanih. Tudi nabavljanje življenjskih potrebščin in drugega blaga za lastno gospodinjstvo se ne bo smatralo za kopičenje, če ne presega običajne potrebe. Prepovedano je pa omejevanje proizvodnje, nabavljanja in prodajanja zavarovanih predmetov in sleherno ravnanje, ki bi lahko te predmete podražilo.

Seveda je tudi prepovedano večkratno prekupčevanje in vsa nenavadna in nepotrebna posredovanja v prometu z zavarovanimi predmeti, in sploh vse, kar lahko pospešuje verižništvo. Prekupčevanje na trgih in sejnih isti dan je prepovedano, dokler traja trg ali sejem. Tudi je prepovedano od ljudi, ki prinašajo življenjske potrebščine na trg, to blago kupovati že na potu do trga, če ima kupec namen prekupčevanja. Enako je kaznivo odvrčanje ljudi od trga.

Prepovedani so vsi dogovori med proizvajalci, posredniki in prodajalci z namenom, da se določijo cene blagu (na pr. dogovori kartelov). Že pravilno registrirani ali pa v prihodnosti prijavljeni zadevni sporazumi se bodo pregledali, če cene še ustrezajo. Cene

Naše zahteve so v bistvu dvojne: čisto gmotnega in stanovskega značaja.

K prvim spada primerno zvišanje plač in pokojnin, tako da bi prejemali vsaj prejemke, ki nam jih je zajamčil sedanji uradniški zakon. Hkrati bi bilo treba vrniti upokojencem vsaj tiste doklade, ki so jih prejemali do oktobra 1935. Odpraviti je treba obenem vse omejitve prejemkov omoženih uslužbenc. Vsem staroupokojencem, rentnikom in provizionistom je zvišati prejemke, da bodo popolnoma zenačeni z novimi upokojenci. Nestalnemu osebju je določiti tolikšne nagrade, da se bodo mogli z njimi dostojno preživljati.

Med stanovskimi zahtevami je prva in najvažnejša: zakonito zajamčena stalnost v službi. Za njo pride takoj zahteva po avtomatskem napredovanju, ki naj izloči sleherno možnost zapostavljanja in samovolje. Državnemu uslužbenstvu naj se pa tudi kot ena najnujnejših zahtev vrne pravica do svobodnega združevanja, katero uživajo vsi drugi državljani neomejeno.

Ko bo ugodeno tem našim poglavitim zahtevam, bodo izpolnjene vsaj najbolj važne težnje, za katerih uresničitve se državno uslužbenstvo ne bo nikoli nehalo boriti.

Ministrstvo za socialno politiko more tudi, če bo treba, ustanoviti javne aprovizacije in nove nabavljalne zadruge oz. podpirati že delujoče.

Kot kazni se razen zapora (do 1 leta) in globe (do 100.000 dinarjev) določajo po ti uredbi tudi začasna ali stalna prepoved nadaljnega obratovanja. Zapleniti se tudi more blago, ki je bilo predmet kaznivega poslovanja. Za prekršitve nosi odgovornost lastnik podjetja ali pa uslužbenec, če se bo pokazalo, da so oni dejanje zakrivali. Zapore kazni se po ti uredbi ne morejo spremeniti v globo. Za zasledovanje prekrškov so pristojna splošna upravna oblastva I. stopnje, oz. policija, za obravnavanje in sojenje prestopkov so pa pristojna okrajna sodišča. Postopek je nujen. Pritožba se sme vložiti v osmih dneh na bana, oziroma na okrajno sodišče.

Denarne kazni in izkupiček za zaplenjeno blago se stekajo v sklad za prehrano siromakov, ki se ustanovi pri ministrstvu za socialno politiko. Pri istem ministrstvu se ustanovi odbor za pobijanje draginje in brezvestne špekulacije, ki bo imel nalogo proučevati vprašanje draginje in stavljati ministrstvu predloge za izdajanje novih ukrepov. V odboru bodo zastopniki desetih ministrstev, nadalje pa odposlanci gospodarskih, kmetijskih in delavskih zbornic, glavne združne zveze in drugih strokovnih organizacij.

Ob izdajanju te uredbe je minister za socialno politiko podal daljšo izjavo, v kateri opisuje postanek uredbe in njene namene. Cilj ji je zaščita socialno slabotnejših konsumentov. Zato so določene občutne kazni za vse špekulante, ki hočejo v današnjih časih izžemati revnejše sloje. Predvsem je bilo potrebno, da se predpiše nujen postopek in določijo občutne kazni. Treba je pa aktivnega sodelovanja prebivalstva, da bo mogoče pravilno izvajati uredbo in uspešno zasledovati krivce. Uredba ni naperjena proti poštenim in solidnim pridobitnikom in hišnim lastnikom. Pravi urejevalec cen je množina na trgu razpoložljivega blaga, ne pa oblastvene odredbe ali kazni. Vlada je že odredila, da bodo naši trgi zadostno oskrbovani z blagom. Končno je minister naprosil javni tisk, naj posamezna določila uredbe objektivno in pravično kritizira, ker nobeno človeško delo ne more biti popolno. Objektivna časopisna kritika bo lahko pomagala ugotoviti tudi vse tisto, kar v uredbi ni najbolj urejeno in tisto, česar v uredbi ni. Tako bo mogoče uredbo spopolniti in popraviti. — To ministrovto stališče, ki je za naše razmere kar nenavadno širokogrudno in vsega posnemanja vredno tudi v drugih primerih, dokazuje, da ima vlada resen namen zavrti draginjo in onemogočiti vsem vojnim špekulantom, oderuhom in verižnikom njihov ogabni posel.

Monopolske provizije in rodb. pokojnine

Važna odločba splošne seje državnega sveta

Državni svet je v praksi različno razlagal čl. 153. u. z. iz leta 1923. oz. § 156. u. z. iz leta 1931. glede vprašanja: ali prejemanje rodbinske pokojnine predstavlja zapreko sočasnemu uživanju osebne provizije bivših monopolskih delavk. Namreč v primeru št. 16.472/35 in v drugih je neko bivšo delavko tobačne tovarne, ki je prejela po možu, bivšem državnem uslužbencu, rodbinsko pokojnino, ki si je bila pridobila pravico do osebne provizije kot delavka tobačne reziže, uprava državnih monopolov zavrnila, ko je zahtevala izplačilo te provizije, zato, ker prejema rodbinsko po-

kojnino od države in ker so razumeli provizijo kot neke vrste pokojnino. Državni svet je tožbo prizadete zavrnil, ker je smatral, da se tudi provizija kakor rodbinska pokojnina izplačuje iz državnih sredstev ter da obeh, ker sta to pokojnini, ni mogoče hkrati prejemati skladno z navedenimi zakonskimi predpisi. V primeru št. 25.322/37 z istim dejanskim položajem je pa državni svet spoznal, da provizije ni mogoče smatrati za pokojnino in da zato v zakonu ni ovire, da se hkrati prejema provizija in državna rodbinska pokojnina. Zaradi tega nasprotja je bilo na podlagi §§ 12. in 13. zak. o posl.

redu v drž. svetu in upr. sodiščih spredaj navedeno pravno vprašanje predloženo sprošni seji državnega sveta, ki ga je proučila in spoznala:

»V čl. 153. u. z. iz leta 1923. je bilo predpisano: „Nihče ne more dobivati dveh pokojnin od države. Če ima pravico do dveh, bo prejemal večjo.“ V tem smislu obstoji tudi določba v § 156. u. z. iz l. 1931., ki se glasi: „Nihče ne more dobivati dveh pokojnin; če ima pravico do dveh, bo prejemal večjo.“ Kakor po sedanjem, tako je tudi po prejšnjem zakonu torej onemogočeno sočasno prejetje dveh pokojnin, ne glede na to, ali je to osebna ali rodbinska pokojnina; oziroma ena osebna, druga pa rodbinska. O tem ni dvoma, da se kot pogoj za uporabo navedenih predpisov smatra, da je od teh dveh prejemkov, ki bi se pojavili pri nekom v istem času, vsaka pokojnina, bodisi osebna ali rodbinska.

Zato je za rešitev vprašanja o možnosti sočasnega prejetja državne rodbinske pokojnine in osebne provizije bivših monopolskih delavk odločilno to, ali ima provizija značaj pokojnine.

Pravica do pokojnine, na katero misli uradniški zakon, bodisi osebna ali rodbinska, se pridobi na podlagi uradniškega zakona — splošnega ali posebnega —, izhaja pa kot posledica državne službe oz. po zakonu o obveznem vplačevanju v pokojninski sklad, torej kot posledica javnopravnega razmerja med državo in njenim uslužbenecem. Pravica do osebne provizije monopolskih delavk se pa pridobi z delom v monopolskih zavodih oz. z vplačevanjem v posebni pokojninski sklad stalnih monopolskih delavcev. V predpisih, ki urejajo to delo, se razmerje delavcev imenuje delavsko razmerje, ne pa državna služba. Toda tudi ne glede na to nazivanje izhaja značaj tega razmerja jasno iz teh predpisov. Tako so po pravilniku od 2. jan. 1926., Kom. štev. 1918. o delu v monopolskih zavodih „delavci monopolskih zavodov tiste osebe (moškega ali ženskega spola), ki so bile sprejete na delo v kak monopolski zavod, a ne spadajo pod določbe uradniškega zakona...“ (§ 1.) Dalje po § 20. istega pravilnika „delavno razmerje preneha...“ 2) z vstopom v državno službo po uradniškem zakonu...“ Po § 16. veljajo glede zavarovanja teh delavcev zoper bolezni, nezgode, itd. določila zakona o zavarovanju delavcev, v § 19. je pa poskrbljeno za pravico delavcev, da si izbirajo delavske zaupnike po zakonu o zaščiti delavcev. Končno je v sklepnih določbah (§ 29.) izrečno predpisano, da se po uveljavitvi tega pravilnika v monopolskih zavodih ne morejo nastavljanje delavci po ur. zakonu, temveč samo po določilih tega pravilnika. Ta pravilnik je veljal vse do izdajanja novega pravilnika o delu v monopolskih zavodih št. 29.988 od 19. julija 1935., ki še danes velja in ki je iz prejšnjega pravilnika prevzel vse navedene določbe. Iz teh pa izhaja, da razmerje delavcev v monopolskih zavodih ni razmerje javne službe, kakor je to pri drž. uslužbenih, temveč navadno najemno razmerje, urejeno s predpisi, ki jih je izdal delodajalec in glede katerih mora delavec pri zaposlitvi izjaviti, da so mu znani (§ 5. novega pravilnika).

Ozira se na tako delovno razmerje je bilo za te delavce že prej, pa tudi zdaj, določeno zavarovanje docela neodvisno od predpisov uradniškega zakona, in sicer pod imenom provizija, preskrba, oskrba, pokojnina ali drugim. Zaradi izenačenja različnih prejšnjih vrst oskrbe je bil najprej dne 20. julija 1927. (št. 182.), nato pa dne 14. marca 1928. (Ka. št. 115.), predpisan pravilnik o zvišanju in izenačenju pokojnin (provizij, podpor in miloščin) bivšega monopolskega delavstva, njihovih vdov in sirot, katerega je pozneje zamenjal pravilnik o pokojninskem skladu stalnih monopolskih delavcev (št. 51.384 od 30. dec. 1935.).

Kakor je v pravilnikih o delu v monopolskih zavodih delovno razmerje ugotovljeno ne kot državna služba, temveč kot najemno razmerje, tako je tudi v pravilnikih o oskrbi teh delavcev njihovo zavarovanje kot posledica spredaj omenjenega delovnega razmerja določeno ne kot pokojnina, ki izvira kot posledica državne službe, temveč kot zavarovanje po načelih delav-

skega zavarovanja. Ozira se na to, to zavarovanje pod nazivom provizije, oskrbe, pokojnine ali pod kakršnim koli drugim imenom, nima značaja pokojnine po uradniškem zakonu, oz. ni pokojnina v smislu tega zakona. To razumevanje je prišlo do izraza tudi v določilih o pokojninskih dokladah, ki redoma pritičejo k pokojnini. Ker pa zavarovanje bivših monopolskih delavcev ni pokojnina, nanje ni vezana pravica do doklad. Ker pa to ni pokojnina, za njeno uživanje ne more biti ovirano sočasno prejetje državne rodbinske pokojnine.

Iz teh razlogov je na podlagi § 13. zakona o posl. redu v drž. svetu in upravnih sodiščih splošna seja drž. sveta dne 4. februarja 1939. pod št. 2890/39 izdala tole

odločbo

o razumevanju čl. 153. u. z. iz l. 1923. oziroma § 156. u. z. iz leta 1931.

Prejetje rodbinske pokojnine od države ne predstavlja ovire za sočasno uživanje osebne provizije bivših monopolskih delavk.«

Nekaj o finančni kontroli

Po poročilu v beograjskem stanovskem organu »Finansijska kontrola«, ki izhaja v Beogradu, objavljamo v naslednjem nekaj statističnih podatkov o ustroju in delu finančne kontrole v minulem koledarskem letu.

V letu 1938. je bilo v državi podrejenih oddelku za finančno kontrolo v fin. ministrtvu, oziroma finančnim direktijam 134 glavnih oddelkov, en jezerski glavni oddelk na Skadarskem jezeru, 606 oddelkov in 114 ogrankov fin. kontrole na kopnem. Na morju so bili štiri glavni oddelki, trije oddelki in 16 ogrankov. Imeli so v službi 2 parnika, 6 motornih ladij, 16 motornih čolnov, 48 patrolnih in 14 obalnih čolnov. Razen teh je še več motornih in drugih čolnov na Donavi, na Skadarskem, Ohridskem, Prespanskem in Dojranskem jezeru. Skupaj je bilo torej 139 glavnih oddelkov, 609 oddelkov in 130 ogrankov.

Službo predstojnikov opravljajo pri glavnih oddelkih, pri važnejših oddelkih in ogrankih redoma uradniki fin. kontrole, pri ostalih službenih edinicah pa pregledniki. Vsaki edinici fin. kontrole je dodeljeno potrebno število zvaničnikov.

V proračunskem letu 1938./39. je bilo v službi finančne kontrole vsega skupaj 279 uradnikov in uradniških pripravnikov ter 4898 zvaničnikov in 31 dnevničarjev. Skupaj torej 5208 oseb. Uradniki so se po činu takole razdelili: dva viš. inspektorja, 12 inspektorjev, 15 podinspektorjev, 38 viš. poverjenikov, 2 višja strojnika, 51 poverjenikov, 3 strojniki, 151 podpoverjenikov, 1 tehnični strokovnjak in 4 uradniški pripravniki. Od zvaničnikov je bilo pa 1038 preglednikov, 3200 podpreglednikov, 150 pomožnih podpreglednikov, 507 pripravnikov in 3 zvaničniki mehanično-tehnične delavnice.

Za vse osebe fin. kontrole so znašali celotni osebni izdatki po lanskem državnem proračunu 85.479.040 din, izdatki za materialne namene pa so znašali 11.597.000 din.

Lani je od oseba fin. kontrole napredovalo 21 uradnikov, za pregledni-

ke 128, za podpreglednike 192 in za pomožne podpreglednike 36 zvaničnikov. Nagrado in pohvalo je prejelo 90 uslužbencev. Pri opravljanju službe je bilo 6 uslužbencev ranjenih, dva sta pa v izvrševanju službe umrla. Na letnem odmoru je 4029 uslužbencev prebilo 92.100 dni, na odmoru pa 280 uslužbencev 3570 dni. Bolnih je bilo 2219 uslužbencev (t. j. 44,3 % celotnega staleža), ki so zaradi bolezni izostali.

Dolžnost organov fin. kontrole je v glavnem nadzorovanje in zbiranje

Osebna doklada dodeljenih uslužbencev prosvetnega resora

Finančno ministrtvo je dne 27. julija 1939. pod št. 22.456/I izdalo tole pojasnilo:

»V čl. 3. uredbe o osebni in rodbinski dokladi državnih uslužbencev št. 37.500/I-1935 je predpisano, da pripada uslužbenecem, ki se začasno uporabljajo za službene posle izven kraja, kjer so postavljeni, osebna doklada po tistem draginjskem razredu, v katerega spada kraj, kjer je uslužbenec postavljen.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna J. O. S. REICH.

V točki I. § 38. fin. zakona za leto 1938./39. je pa predpisano, da se smejo učitelji ljudskih, meščanskih, srednjih in strokovnih šol in gospodinjskih tečajev, kakor tudi šolski nadzorniki dodeljevati na delo drugim šolam, v prosvetno ministrtvo, v ministrtvo za telesno vzgojo ljudstva, k banskim upravam, sreskim načelnikom za prosvetni referat in mestnim šolskim nadzornikom, ter da taka dodelitev na delo sme biti kot izjema daljša od treh mesecev navzlic § 80. u. z.

Po tem se torej dodeljevanje na delo po § 38. fin. zak. za leto 1938./39. more smatrati kot začasno delo izven

državnih dohodkov, ki pritekajo po predpisih zakonov o drž. trošarinah, o drž. monopolih, o taksah, o neposrednih davkih, o skupnem davku in drugih fiskalnih zakonih in uredbah. Finančna kontrola razen tega nadzira sajenje tobaka in preprečuje tihotapstvo s tobakom in drugimi monopolskimi pridelki, ter tihotapstvo iz tujezemstva v našo državo. Mimo tega sodeluje pri izvršnem pobiranju posrednih in neposrednih davkov ter samoupravnih doklad. Pod nadzorstvom in kontrolo je bilo lani veliko število raznih industrijskih podjetij, od katerih navedemo samo nekatere. Tako je nadzirala lani stalno 11 tovarn za sladkor, 33 pivovarn, 69 tovarn za likerje, 49 tovarn za špirit, 94 shranišč sladkorja, 59 tovarn za kis, 20 tovarn kvasa, 6 rafinerij bencina itd. Uspehi finančne kontrole so bili tudi v minulem letu zelo veliki. V izvrševanju službe je ugotovila za skoro 60 milijonov dinarjev prikrajšanj na trošarinah, taksah, carini in drugih neposrednih davščinah. Pobrala je za več kot 1183 milijonov din posrednih in neposrednih davkov, izvršnim potom je pa izterjala za skoro 60 milijonov raznih davščin.

Osebe finančne kontrole opravljajo izredno važne naloge v ustroju državne uprave. Njegova služba je nenavadno odgovorna, zelo naporena in celo življenjsko nevarna. Kljub temu so eksistenčni pogoji uslužbenstva fin. kontrole prav slabi in se obe njihovi strokovni organizaciji, t. j. Združenje uradnikov f. k. kakor tudi znano agilno Združenje zvaničnikov fin. kontrole, upravičeno trudita za izboljšanje gmotnega položaja in olajšanja službenih pogojev za vse osebe fin. kontrole.

kraja, kjer je uslužbenec postavljen samo za prve tri mesece, medtem ko bivanje v kraju službene dodelitve nad tri mesece izgubi značaj začasne uporabe uslužbenca izven kraja njegove postavitve.

Zato se na podlagi prvega odstavka, t. č) pooblastila fin. ministrtva št. 2300/I-36 v zvezi s III. odstavkom, t. I., pooblastila št. 13.430/I-1939, pojasnjuje, da učiteljem (nastavnikom), dodeljenim na delo po §§ 38., t. I., fin. zakona za l. 1938./39. pripada:

a) za prve tri mesece, računši od prvega dne meseca, ki sledi nastopu nove službe, osebna doklada tistega draginjskega razreda, v katero spada kraj, v katerem so postavljeni;

b) za ves čas nad tri mesece osebna doklada tistega draginjskega razreda, v katero spada kraj, kamor so dodeljeni na delo.

S prednjim pojasnilom se strinja glavna kontrola po odločbi od 4. avgusta 1939., št. 103.997.

★

Poravnajte naročnino!

Fréd. Boutet:

Mladost

Ko je Andrej stopil iz kolodvora, je takoj spoznal starinski voziček na dveh kolesih, last svojega starega očeta g. Ribierja, in Justina, njegovega slugo. Stari ponij je pohlevno tekkel, peljala sta se skozi mesto in se ustavila pred prav preprosto sivo hišo. Na pragu se je pojavila stara gospa.

»Dragec, ljubček moj, torej si vendar prišel! Kako sem vesela, da te vidim! Spet si zrasel od zime! Presneto, pravi možak si že... osemnajst let in poll... Le brž v hišo, stari oče je na zelenjadnem vrtu, kjer pripravlja vabo za ribe...«

Odvedla je vnuka skozi vrt.

»Dragec je prišel!« je zaklicala.

Ded, ki je v starem vedru mešal namočene otrobe, kuhano žito in črve, se je zavrnil.

»Dragec, sinko moj, le bliže, da me poljubiš, samo nikar se ne dotikaj moje halje, preveč sem umazan, presneto, ta ribolov... Upam, da si prinesel s seboj kaj stare obleke, kaj? Tako si pa že eleganten... veš, tukaj živimo po kmečko...«

Andrej je moral iti pogledat kokoši, kunce in race. Nato so ga peljali v hišo. Stara mati mu je pokazala njegovo sobo in pri tem vzbujala spomine. Prihodnje jutro so šli ribe lovit in popoldne je gospa Ribierjeva peljala Andreja, da je opravil obiske. Slišal je mnogo krajevnih čenč in brez števila zgodb o služkinjah. Pripovedale so jih gospe, ki so se mu zdele brez mikavnosti. Edino ena, ki jo je gospa Ribierjeva imenovala po domače Nelly, je ohranila, kakor se mu je zdelo, še nekaj mladostnosti, toda bila je robata in raskavega videza. Sicer pa ni bilo videti, da bi ga bila sploh opazila. Zvečer je gospod Ribier naučil Andreja igrati starinsko igro s kamenčki. Drugo jutro so se ukvarjali s sajenjem zelenjave na vrtu. Zvečer je bila čajanka pri gospe Ribierjevi. Prišle so gospe, katere so bili šli obiskat, z njimi pa resni gosposde, ki jih je bridge pri pričel popolnoma zaposliti. Nelly je prišla s svojim možem, debelim možakarjem divje zunanosti, ki se je pisal Bordave. Zapela je na ves glas sentimentalno romanco. Andrej se je v kotu boril s spancem. K sreči se živa duša ni zmenila zanj.

Ko je tako preživel nekaj dni, se je Andrej spomnil, da še ni sporočil nobenih novic Petru Horterju, svojemu intimnemu prijatelju, ki ga je hudo občudoval. Začel je pisati pismo čisto po pravici, polno tožba, toda že po nekaj vrsticah je prenehal in pismo strgal. Spomnil se je na svoje sloves, in pismo, ki ga je odposlal, se je glasilo takole:

»Dragi moj!

Piše Ti kmetavs... Vidim, da si se nasmehnil. Sprašuješ se, kako sem mogel jaz, ki ne uživam razen po svetovnih letovišjih in elegantnih morskih kopališčih, pristati na to, da se zakopljem v takem zapuščenem kotu. Kaj bi?... Moral sem: moj oče se zdravi v Vogezih, kamor ga je mati spremila, medtem ko so meni zdravniki predpisali popoln mir na deželi. Odpotoval sem in se vdal, prepričan, da bom preživel dolgočasno poletje... Le ne boj se, dragi moj, moje življenje je znosno, stari oče in mati me obožujeta in v svojem gradu, ki je zunaj mestnih vrat, zbirata, da bi me zabavala, vse svoje poznanstvo na dražestne zabave, kjer sem jaz glavni junak. Moški me posnemajo v kretnjah, ženske me pa obdajajo z navnim občudova-

njem. Eno izmed njih sem odlikoval. Dovolj mi, da Ti povem samo njeno krstno ime: Nelly, jasno in čisto, kajne, tako kakor so poljske cvetke. In ona sama je vitka kakor ovijalka, sveža kakor divja vrtnica, ima žalostne in velike, nežne oči, ki se ji vžigajo, kadar govorim z njo, proseče ljubezen, ki se je ne zaveda...

Ta mala ljubezenska prigoda mi krajša večere. Dneve izpopolnjujejo vožnje s čolnom, dolgotrajni počitki pod ogromnimi drevesi v našem parku in tudi, smejal se boš, obiski na pristavah, ki jih je stari oče dal za velik denar postaviti na koncu posestva, in kjer se, sam se čudim, zanimam za živinorejo.

Pozdravljam Te, moj dragi, in kmalu Ti pišem spet.«

Prihodnje dni, ki so sledili, se je Andrej zmerom manj dolgočasil. Začel se je zanimati za igro s kamenčki, spoznal, da je ribolov na trnek prav zabaven in ker se je privadil, da je med obiski z odprtimi očmi dremal, jih je laže prenašal. Spet je videl gospo Bordavejevo, ki je bila zmerom enako koščena in trpka. Kar naprej se je zdelo, da sploh ni opazila njegove navzočnosti. Niti ogovoril je ni.

Glas poštnega uradnika

Ljubljanski mesečnik »Slovenski poštar« je objavil pod naslovom »Vsakdanja molitev poštnega uslužbenca« zanimiv uvodnik, ki obravnava najvažnejša vprašanja poštnih pa tudi vseh drugih drž. uslužbencev. Iz članka, ki zasluži vso pozornost, prenašamo samo tale del:

»Pa vzemimo sedaj našo poštno službo in jo malo razmotrimo! Kako je z njo pri nas in kako drugje?

Pri nas je pošta fiskalna ustanova, a drugje kulturna, občenarodna. Pri nas nosi državi ogromne dohodke, uslužbenci in služba pa nimajo od tega ničesar. Ne napreduje, temveč celo nazaduje. Saj so vse statistike o osebju porazne, tako v pogledu nastavljanja novih moči, dopustov, boleznih, kakor v modernizaciji načina vršenja službe. Vse ostaja pri starem ali se pa še slabša, ker promet raste in se večja. Tako je Jugoslavija edina država v Evropi, ki še nima kablov. Koliko notranjih in mednarodnih telefonskih pogovorov bi se moglo izvršiti, ako bi bile proge pokabljenec. Tako pa morajo v pomanjkanju linij nešteti ljudje čakati na zveze, a poštni uslužbenci izgubljajo živce od naporene službe ob velikem prometu in slabih tehniških pripomočkih. Sploh je še čudno, da se toliko napravi. Koliko je nehigijskih prostorov, slabo razsvetljenih, slabo zračenih in premalo ogretyh, v katerih izgubljajo zdravje poštni uslužbenci, ki služijo in koristijo državi. Zakaj se stremi le za tem, da se iz službe dobi čim več koristi, med tem ko se zanjo skoro nič ne žrtvuje?

V večjih mestih čaka na tisoče ljudi na telefon, a ga ne morejo dobiti zaradi pomanjkanja mest, nove centrale pa se ne grade, niti se ne razširjajo stare, pač že doslužene. Tako se ves promet duši kot utopljenec v vodi in čaka rešitve.

Ako želi v drugih državah kdo postati telefonski naročnik, javi to najbližji pošti in še isti dan ima telefon, brez velikih procedur in formalnosti, ki so pri nas neogibne. In če primerjamo nas poštne uslužbenca s katerim koli drugim državnim uslužbencem, vidimo, da smo mi med najzadnjimi. Sploh smatrajo danes nas poštarje kot najnižje v državni službi. Temu pa so vzrok le slabi pogoji službe. Niti torkrat, ko so spadali poštarji pod prometno ministrstvo, niso uživali istih ugodnosti kakor prometno osebje. V nobenem primeru se ne more reči, da bi bila naša služba znatno manj odgovorna ko njihova. Ravno tako kot oni imamo tudi mi odgovornost, včasih še večjo. Tudi mi bi potrebovali svoj zakon, samo za nas, v katerem bi se regularala naša služba in bi bilo odrejeno vse potrebno. Saj se vendar naša služba ne more smatrati enaka s katero koli drugo državno službo. Čas za upokojitev bi se moral za nas določiti enako ko za prometno osebje. Istotako bi morali uživati mi isti popust na železnicah. Sploh bi morali vsi državni uslužbenci uživati enake pravice.

Kakšne pravice imamo mi poštarji v svoji službi? Telefon, katerega ne moremo dobiti, in polovična pristojbina za radio. Česa drugega nimamo. Koliko več ugodnosti imajo uslužbenci na pr. prosvetne stroke. Oni imajo dva meseca odmora, dočim mi ne moremo dobiti niti svojega kratkega dopusta. Nadalje, oni ne delajo ob praznikih, mi ravno takrat največ trpimo. Z eno besedo, pri nas je trpljenje največje, nagrada za to pa je najmanjša.

Edini in najboljši izhod iz te miserije je povišanje plač drž. uslužbencem. To je sedaj že tako nujno, da se ne more več odlašati, ker s tem utegnejo nastati kvarne posledice ne samo v staležu uslužbencev, marveč v občenarodnem in gospodarskem pogledu.

Naše ugotovitve

Somborska »Naša reč«, glasilo odotnega upokojenskega društva za donavsko banovino, je objavila pod prednjim naslovom tale sestavek:

»Vprašanje izenačenja staroupokojencev z upokojenci, ki so bili upokojeni po novih zakonih, je stalno odprto. Ni prav, da imajo nekateri po službenih letih in po položaju mlajši upokojenci, ki so bili upokojeni po novih zakonih, večje pokojnine kakor starejši upokojenci, ki imajo več službenih let.

Tudi iz npravnih razlogov in z vidika socialne pravičnosti ne bi bilo treba dovoliti, da se reševanje tega, tako važnega vprašanja toliko časa odlašajo. Vsi upokojenci naj se podrede pod isti zakon. Tako bi bili rešeni revščine, v kateri preživljajo svoje dni na zatonu življenja vsi tisti upokojenci in upokojenke, ki so bili upokojeni pred izdajanjem zakona od 1. septembra 1923. Nobenega razloga ni, niti finančnega, da bi se ne izvedlo to izenačenje, ker se rodbinske pokojnine in osebne in rodbinske doklade zdaj že izplačujejo iz uradniškega pokojninskega sklada. To so staroupokojenci zaslužili, ker

jim je to edina nagrada v priznanju za njihovo nesebično in požrtvovalno službo za blaginjo države in naroda.

Naše društvo je hkrati z drugimi banovinskimi upokojeniškimi društvi v državi ponovno o tem predmetu predložilo ministrskemu svetu spomenice. Delamo za to vprašanje in bomo delali, dokler ne dosežemo uspeha.

Žalostno je samo to, da nam pri tem delu vsi upokojenci ne pomagajo. S prekrizanimi rokami stojé ob strani in čakajo na mano z neba.

Tako članek — pripomniti pa moramo, da bi izenačenje pokojnin imelo pomena in vrednosti v glavnem le za zelo redke staroupokojence v višjih in najvišjih skupinah, med tem ko staroupokojenci nižjih kategorij ne bi mnogo pridobili, nekateri pa sploh nič. Pomisliti je treba, da gre staroupokojencem izjemoma pravica do rodbinske doklade za ženo, katere vsi ostali upokojenci nimajo. Staroupokojenci uživajo tudi sicer razne izjemne ugodnosti glede pravice do doklad. Tako n. pr. osebna staroupokojenka obdrži celo osebno doklado, čeprav je omožena z možem, ki ima zaslužek ali do-

hodek. Staroupokojenci izjemoma prejema 75 % osebne doklade neglede na višino postranskega dohodka. Sploh so pa rodbinskim staroupokojencem določene doklade v stalnih zneskih, med tem ko se drugim določi osebna

doklada po odstotkih, enako kot pokojnina. Poslednje znižanje doklad se je pa tudi zanje izvedlo v manjši meri. Skratka: končni uspeh izenačenja bi bil za veliko število staroupokojencev problematične vrednosti.

Vestnik

K prvemu oktobru. S to številko stopamo že v zadnje četrtletje. Zasluga naših zvestih naročnikov, ki se zavedajo pomena stanovskega glasila in redno plačujejo naročnino, je to. Zahvaljujemo se jim in jih prosimo, naj nam ostanejo zvesti tudi za naprej. Vse druge pa prosimo, naj se poslužijo priloženih položnic in nakažejo naročnino. Zlasti veljaj ta prošnja vsem, ki so v zaostanku z naročnino. Zamudniki povzročajo naši upravi velike težave, listu pa ogražajo obstanek. Prosimo torej uvidvanja!

Zaostanki. Vsem p. n. naročnikom, ki so z naročnino še v zaostanku, smo označili s svinčnikom višino zaostanka zraven naslova. Prosimo vse, ki se jih tiče, da svoj dolg brez odlašanja poravnajo. Če ne gre drugače, vsaj v nekaj obrokih.

Pozor na prijave! Po predpisih morajo vsi drž. upokojenci (-ke) vsako leto v prvi polovici oktobra predložiti prijavo za prejetje doklad. Kdor prijave ne bi predložil, tvega, da se mu izplačevanje pokojnine ustavi. Zato, upokojenci — pozor in pravočasno vložite prijave!

Čudno naziranje. Zagrebški »Hrvatski dnevnik« je objavil uvodnik o uradniškem vprašanju, kjer obravnava problem nehrvatskih državnih uslužbencev, ki služijo na ozemlju nove banovine Hrvatske. Iz članka je posneti, da je na Hrvatskem zaposlenih več državnih uslužbencev, ki se jim ni dalo služiti v svoji ožji domovini, ki se pa v novi okolici niso mogli znajti. Iz članka objavimo nekaj stavkov: »Zalosten pojav je to, ker če nekdo resnično ljubi svoj narod, ga ne bo zapustil in bežal drugam. Posvetil bo svoje moči krajem, kjer se je rodil. Hrvatska javnost upa, da bodo ti ljudje razumeli razmere, ki so nastale v banovini Hrvatski, in se vrnili v svoje domove, kjer jih čaka dovolj priložnosti za udejstvovanje. — Ljudi, ki so zbežali iz svojega okolja in se naselili med Hrvati, je treba poslati na njihove domove. Če nečejo služiti doma med svojimi ljudmi, sploh niso vredni biti državni uslužbenci. Zavladati mora načelo, da bodo mogli na ozemlju banovine Hrvatske služiti samo Hrvati. Izjeme bodo dovoljene samo za strokovnjake, če bo dokazano, da so res nenadomestljivi. — K prednjim izvajanjem pripomnimo le to, da so izredno redki primeri, da bi državni uslužbenci sami želeli priti iz domačega kraja v službo drugam. Po pretežni večini premestitev ni odvisna od volje premeščenih uslužbencev.

Oprostitev od vojaške službe. Uredba o oprostitvi mož od vojaške službe z dne 30. dec. 1937., Dj. št. 26.371, je bila z odredbo od 6. sept. 1939., Dj. št. 5249, spremenjena in dopolnjena. S temi dopolnitvami se je znatno razširilo število oseb, ki se pri raznih uradih oproste vojaške službe v mobilnem in vojnem stanju. Tudi so nekoliko spremenjeni predpisi o izkazovanju in očevidnosti oproščenih uslužbencev. Odredba je bila objavljena v ljubljanskem »Službenem listu« od 20. sept. 1939., 75. kos.

Pravica javnosti trg. tečajev. Zadnjič smo navedli pet enoletnih trgovskih tečajev, tri ljubljanske in dva mariborska, katerim je trgovsko ministrstvo podelilo pravico javnosti. Medtem je dobil poleg navedenih pet pravico javnosti z vsemi ugodnostmi za redne obiskovalce tudi še enoletni trgovski tečaj »Hermes« v Mariboru.

Zanimiv spomin. Nedavno je minulo 90 let, odkar je bila izročena proga Južne železnice prometu in je s severa privozil prvi vlak v Ljubljano. Ob otvoritvi železnice se je zgodila zaradi eksplozije parnega kotla na lokomotivi velika nesreča in so bili ob ti priliki usmrteni štirje železničarji. Pokopani so bili na nekdanjem pokopališču pri sv. Krištofu v skupnem grobu. Zanimivo je, da tedanje ljubljanske »Novice« niso smele o nesreči nič poročati.

Odtegnitev srebrnih kovancev iz obteka. Finančno ministrstvo je razglasilo, da se bodo stari srebrni kovanci po 50 din stopoma vzeli iz prometa, veljati pa prenehajo kot zakonito izplačilno sredstvo dne 16. februarja 1940. Stari srebrni kovanci po 20 din in stari kovinski drobiž po 2 din in po 50 par preneha veljati s 16. avg. 1940. Po navedenih rokih bo mogoče stare srebrne kovance in drobiž zamenjati z novo kovanim denarjem samo še pri blagajnah Narodne banke in državnih finančnih zavodov.

Posnemanja vredno. Iz Zedinjenih držav Severne Amerike poročajo, da je nedavno reprezentantska zbornica, t. j. po naše narodna skupščina, sprejela z 243 glasovi proti 133 zakonski načrt, s katerim se vsem državnim uslužbencem prepoveduje sleherno sodelovanje v političnih strankah, zlasti v odborih posameznih strank in sploh vsako strankarsko delovanje ob raznih volitvah. S tem so ameriški javni uslužbenci dejansko izločeni iz strankarskopolitične borbe. — Tudi pri nas ne bi bilo odveč, če bi se državno uslužbenstvo na podoben način z zakonsko odločbo popolnoma depolitiziralo.

Upokojenec

Prijave za prejemanje doklad. Kakor vsako leto, morajo tudi letos vsi državni upokojenci, upokojenke, vdove in sirote drž. uslužbencev, vložiti v prvi polovici oktobra prijavo za prejem osebne in rodbinske doklade. Pretežna večina mora prijave predložiti finančni direkciji, večina železniških upokojencev pa železniški direkciji v Ljubljani, ker od nje prejema pokojnine. — Da se pospeši pregled prijavi in da ne bo pomot zaradi napačnih prijavnih obrazcev, je finančna direkcija sama izdala obrazce za prijave, in odločila, da jih tudi sama razpošlje naravnost vsem upokojencem. Dolžnost le-teh je pa, da obrazec pravilno in točno izpolnijo in ga v času od 1. do 15. oktobra predložijo finančni direkciji. — Letos in v prihodnje

torej ne bo treba kupovati prijavnih obrazcev, temveč naj vsakdo uporabi tisti obrazec, ki ga prejme od finančne direkcije.

Potrdila o šolanju za visokošole. Opozarjamo vnovič, da morajo vsi državni upokojenci (enako kakor tudi aktivni uslužbenci) za svoje otroke obojega spola, ki obiskujejo visoke šole, t. j. univerze in tem enake učne zavode, predlagati potrdila o rednem šolanju dvakrat na leto, v oktobru in v marcu za vsak semester posebe. Ostala potrdila o šolanju otrok v srednjih šolah se pa predlagajo samo enkrat na leto, namreč ob začetku šolskega leta.

Širši gradbeni okoliš in doklade. Po uredbi o dokladah drž. uslužbencev, in analogno tudi po uredbi o dokladah upokojencev, obsega draginjski razred v me-

Drugo pismo, ki ga je Andrej pisal prijatelju Horterju, je bilo popolnoma posvečeno Nelly; prav tako tretje; v njem je iznova z istimi botaničnimi primerjavami slavil njene dražesti. Priznal je, da je ta ljubezenska igrlica postala strast in sicer srečna strast...

Ravno je končaval to tretje pismo, ko ga je na ves glas kričaje poklical stari oče na vrt. Z vso naglico je planil iz sobe: treba je bilo ujeti pobeglega kunca.

Ko je bilo to storjeno, je gospod Ribier predlagal nekaj partij igre s kamenčki. Nato je Andrej začel brati na vrtu, medtem ko je stari odšel, da popravi trnke.

Nenadoma je gospod Ribier zagledal ženo, ki je prihajala.

»Na, le beri to,« mu je dejala z glasom, ki se ji je davil v grlu. »Andrej je to pisal... nekemu prijatelju. Pravkar sem stopila v njegovo sobo. Na pivniku je ležalo tole pismo, še nedokončano. Nekaj besedi, ki so mi padle v oči, me je vso napolnilo z grozo... Brala sem... ampak beri vendar, ti pravim!«

Vzel je list v roke, ga prebral in ves osupel obstal.

»Kdo bi si bil mislil kaj takega, kaj!« mu je dejala stara gospa. »Nelly... ne, kar verjeti ne morem! Nelly, krepost, strogost sama... Le zaupaj še kdo sramežljivkam! Zapeljati otroka... Gotovo ga je ona zapeljala, le verjemi mi. To je ne vredno! Ženska njenih let, omožena dobrih petnajst let, ki si dovoli kaj takega!... in ki si zbere tega otroka, našega vnuka! In ta ubogi dečko, ki se mu zdi sveža kakor slak... In kje se moreta vendar sestajati v tem majhnem kraju, kjer se vse izve... To je blazno! Kakšna sramota!«

»Kadar se dva hočeta sestajati, najdeta vselej sredstva,« je modro kakor pregovor dejal gospod Ribier. »In čeprav ravnaš ti z njim še zmeraj kakor z detetom, je Andrej že mož. Zagotovem ti, da se jaz v njegovih letih... No, saj to ni tisto, kar sem ti hotel reči. Nekaj strašnega je: to je njen mož, da, Bordave, ki je ljubosumen kakor tigar in ki bo, če izve...«

»Ah, sveta nebesa, ubije ga!«

»Slišiš, nič več ne smeva čakati, treba bo govoriti z Andrejem.«

Poklical ga je pri oknu in Andrej je bil trenutek kasneje že pri njima. Ko je

zagledal svoje pismo v dedovih rokah, je vztrepetal in zardel.

»Fant moj,« mu je dejal stari, »vse veva. Stara mati je slučajno prebrala to pismo. Ne bom ti pridigal morale, ne bom ti pravil, da bi bil lahko, dokler si pri nas, opustil... Pa za to ne gre. Gre za nevarnost, ki ti preti. Mož te... te ženske je krvoločno ljubosumen...«

»Bog sam ve, da nima biti zaradi česa,« ga je prekinila stara gospa: »Stara treska, vsa oglata in mozoljasta in ki poje kakor škripajoča vrata...«

Andrej je ves ponižan še globlje zardel.

»Toda tvoje življenje je v nevarnosti, nesrečnik ti mali!« je nadaljeval gospod Ribier. »Bordave je divjak, ki je sposoben, če kaj izve, da te počti nekajkrat z revolverjem... Prekiniti moraš, si razumel, in prav precej... Ima kaj pisem od tebe?...«

»Sama grem k nji!« je zaklicala gospa Ribierjeva, ki jo je vso razburila nevarnost, v kateri se je nahajal vnuk. »Povem ji, kaj si mislim o nji, brez prič, seveda. In prisilila jo bom, da mi prišeže...«

»Nikar, nikar!« je vzkriknil Andrej ves v strahu, ko je videl, da babica hiti k vratom. »Saj ni treba hoditi k nji! Saj vse skupaj ni nič res. Prisegam vama! Nič ni res. Kje pa naj bi jo mogel videti? Nikdar ne govorim z njo. Saj mi plohi nič vseč ni. Grda se mi zdi... Vse to... Vse to sem si le izmislil... samo za zabavo!«

Iz njegovega glasu sta oba stara človeka spoznala, da govori resnico.

»Vražji smrkavec, kaj te ni nič sram! Dobro si naju uplašil,« je dejal gospod Ribier.

Toda Andrej je bil že planil iz sobe. V svoji sobici ni mogel zadržati solza ponižanja in šele zvečer se je potolažil, ko je poročal o tem dogodku prijatelju Horterju, svojemu običajnemu zaupniku, s sledečimi vrsticami, ki so naredile silen vtisk na mladega človeka:

»Dragi moj! Sredi žaloigre sem. Prestreženo pismo je vse izdalo. Mož je krvoločno bitje, ki se ga pa sicer, prosim te, da mi to verjameš, prav nič ne bojim. Čakam, da mi pošlje priče, ali pa me bo skušal ubiti...«

stih tudi izvenmestni širši stavbni okoliš, če ga mesto ima. Nedavno so objavili dnevnik, da je odločeno, da spadajo tudi deli mariborskih sosednih okoliških občin v širši gradbeni okoliš mesta Maribora. Neki listi so poročali celo, da je učiteljstvo na okoliških šolah že prejelo osebno doklado po II. draginjskem razredu, in to celo za več let nazaj. Upokojenecem iz teh predmetnih sosednih občin pa je baje finančna direkcija na njihove vloge deloma v načelu že priznala doklado po II. razredu, deloma jim sporočila, da je že zahtevala od ministrstva odobritev kredita za ta namen. — Po naših informacijah so te vesti prenaplajene, vsaj kar se tiče upokojenec. Vprašanje ali spadajo navedene občine ali njih deli v širši gradbeni okoliš mariborskega mesta, še ni dokončno odločeno. Avtentične interpretacije obeh uredb o dokladah pa daje finančno ministrstvo, zato se je tudi fin. direkcija obrnila nanje za navodilo. Ko to prispe, se bo dokončno rešilo vprašanje, do kam sega mariborski izvenmestni širši stavbni okoliš in z njim pravica do osebne doklade po II. draginjskem razredu. O tem bomo takoj poročali.

Odkod uradniške pokojnine? Neki prijatelj lista iz Ptuja nam je poslal dopis, v katerem navaja, da se v ptujski okolici pogostoma in tudi na javnih sestankih sliši, da državni upokojenec nič ne delajo, dobi-

vajo pa zato mastne pokojnine. Zato se ob takih prilikah slišijo razne demagoške krilatice, kakor: »Stran s pokojninami in upokojenci! Kdor ne dela, naj tudi ne jé!« Pri tem navajajo taki nepoučeni in zlobni ljudje, da se plačujejo naše pokojnine iz davkov, ki jih plačujejo drugi stanovi. Čeprav je prav odveč, vendar naj tudi ob ti priliki vnovič povemo, da si rodinske pokojnine plačujejo državni upokojenci sami, osebne pokojnine pa sicer res prejemajo iz sredstev splošnega državnega proračuna, toda pri tem se je treba zavedati, da so državni dohodki od sorazmerno zelo visokega uslužbenkega davka, katerega plačujejo javni uslužbenci in upokojenci, znatno višji kakor pa je n. pr. dohodek od zemljarine, katero plačujejo lastniki zemljišč in drugih napremičnin. Zato je trditve, da drugi stanovi plačujejo upokojencem pokojnino, docela neutemeljena in nesmiselna. Pomisliti je treba še, da so plače aktivnih javnih uslužbencev zato tako nizko odmerjene, ker je vračunana že gotovost, da bo slabo plačani drž. uslužbenec po določenih odsluženih letih prejel od države pokojnino. Če pripomnimo še, da plačujemo kulk, to je davek kot odkupnino za delo na samoupravnih cestah, v Sloveniji skoro izključno samo še državni uslužbenci in upokojenci, smo menda dovolj dokazali neutemeljenost takih nesmiselnih trditvev.

reč s 25 %. Udeleženci konference pa s tem niso bili zadovoljni, ker so smatrali, da se pri živčnih potrebščinah nikakor ne sme zaslužiti več kot 10 %. Ker se je delo konference zavleklo, je uprava Beograda že sama ukrenila razne mere za pobijanje draginje, pa tudi nekateri bani so v svojih banovinah odredili potrebne ukrepe. — Na drugem kraju objavljamo posebno nove uredbe, ki je bila medtem že izdana.

Kopičenje in pomanjkanje živil. Pred kratkim so po naših listih razna občinska oblastva opozarjala prebivalce, da ni nobenega povoda za bojazen, da bi zmanjkale določene vrste živil, ker jih imajo trgovci dovolj v zalogi. Zato je sleherni prekomerno nakupovanje življenjskih potrebščin nesmiselno in nepotrebno. Baje so se že dogodili posamezni primerji takega zalaganja z živi preko normalne potrebe. — Za državne uslužbence in upokojence je po ogromni večini tak opomin nepotreben, ker na žalost pretežni del pripadnikov našega

stanu sploh nima tolikšnih finančnih rezerv, da bi si mogli nabaviti večje zaloge. Pri večini dohodki komaj zadoščajo za najskromnejše preživljanje za sproti, in od meseca do meseca navzlic najskrbnejšemu varčevanju prav nič ne ostane.

Donesek k stanovanjskemu vprašanju. Znano je, da se povsod in seveda tudi pri nas hišni lastniki branijo sprejemati v svoja stanovanja najemnike, ki imajo mnogoštevilno družino, zlasti take, ki imajo še majhne otroke. Tudi v Nemčiji ni nič boljše v tem pogledu in ker je pomanjkanje stanovanj veliko, dobe družine z otroki prav težko stanovanja. Zato je država izdala predpis, da morajo hišni lastniki, kadar oddajajo stanovanja, pred vsemi drugimi upoštevati družine, ki imajo več otrok. Ponekod so pa določili celo, da se večsobna stanovanja, ki imajo nad tri sobe, morajo oddajati sploh samo družinam z velikim številom otrok. Vsako upiranje proti tem predpisom se najstrože kaznuje.

Zadružne vesti

Tečaji železničarske nabavljalne zadruge. Železničarska nabavljalna zadruga priredi letos v Ljubljani dva dnevna kuharsko-gospodinjstva tečaja, ki bosta trajala vsak po štiri mesece. Prvi je od 1. oktobra letos do konca januarja 1940., drugi pa od 1. februarja do 31. maja 1940. Pouk je vsak dan razen nedelj in praznikov od 9. do 1/24. ure popoldne. Poučevalo se bo kuhanje, šivanje in prirojanje, ročna dela, likanje in vse, kar se nanaša na gospodinjstvo. V prvi vrsti sprejemajo v tečaj hčere železničarjev, če bo kaj prostih mest pa tudi druge gojenke, stare nad 16 let. Na mesec znaša učnina din 220.— Zadruga bo pa priredila le-

tos tudi dva večerna tečaja z enakim sporedom, ki bosta trajala po tri mesece. Prvi od 15. oktobra 1939. do 15. januarja 1940., drugi pa do 15. aprila. Pouk je zvečer od 1/27. do približno 1/210. ure. — Razen gospodinjstev tečajev bosta tudi dva štirimesečna posebna šivalna tečaja, in sicer po trikrat na teden, dnevni od 2. do 5. ure, večerni pa od 1/27. do 1/210. ure. Poučevala se bodo vsa dela v zvezi s prirojanjem oblek in perila, ročna dela vseh vrst, strojno vezenje itd. Pojasnila daje upraviteljstvo gospodinjstev tečajev v pisarni železničarske menze v Ljubljani, Pražakova ulica.

Iz organizacij

Jubilej železničarske organizacije. Pod tem naslovom smo zadnjič poročali, da bo ljubljanska sekcija UJNZB obhajala v oktobru 30 letnico, odkar je bila ustanovljena bivša »Zveza narodnih železničarjev«. Zaradi sedanjega napetega svetovnega političnega položaja se nameravane svečanosti odložiti na poznejši čas. Pač pa bo »Glasnik železničarskega i brodarstva« posvetil posebno številko temu važnemu jubileju.

Učiteljska resolucija. Delegacija slovenskega učiteljstva, zbrana na jubilejni skupščini 50 letnice skupne učiteljske organizacije 11. in 12. julija 1939. v Ljubljani, ugotavlja ob pogledu na preteklost, da je slovensko učiteljstvo vedno in ob vsaki priliki tudi v najtežjih razmerah izvrševalo vse svoje dolžnosti do šole in naroda. Da je doseglo slovensko šolstvo današnje visoko stopnjo, je predvsem zaslug slovenskega učiteljstva. Slovensko učiteljstvo je pa tudi požrtvovalno delalo za dviganje narodne zavesti in narodnega ponosa med našim ljudstvom in se borilo proti raznarodovanju in odtujevanju našega človeka kljub vsem težkočam in oviram, ki so se mu v preteklosti stavlale na pot. Ustvarjalji smo kulturne dobrine, ki so nesporne in so nam jih prav na tej jubilejni skupščini priznali predstavniki najvišjih oblasti. — Da se bo

to delo moglo čim uspešneje nadaljevati, je potrebno, da se ustvarijo vsaj najosnovnejši pogoji za učiteljevo delo v šoli in izven nje, na kar opozarjamo vse odločujoče kroge. Ob tej priliki ponavljamo naše opetovano izražene težnje in zahteve, posebej pa še opozarjamo na izredno težak položaj naših najmlajših tovarišev učiteljev pripravnikov ter apeliramo na merodajne kroge, da čimprej uredijo njihov težki gmotni položaj. — Predvsem opozarjamo vse merodajne činitelje in vso slovensko javnost, da se v teh težkih prilikah, v katerih se nahaja naš narod, zajamči učiteljstvu čut pravne sigurnosti in zadovoljstva.

Priporočamo ogled in nakup modnih novosti za jesenske obleke itd. v **MANUFAKTURI NOVA K na Kongresnem trgu.**

Izredno zborovanje narodnih železničarjev. Za 28. in 29. septembra je bil sklican izredni kongres Zdrženja jugoslov. narodnih železničarjev in mornarjev. Zborovanje je bilo sklicano v dom oblastnega odbora UJNZB v Beogradu. Na dnevnem redu sta bili dve točki, namreč povečanje prejemkov vsem uslužbenecem in delavski pravilnik. O poteku zborovanja bomo prihodnjič poročali.

Zdravstvo

Božjast otroška (eklampsija) so krči okončin, obraza in telesa sploh; trajajo nekoliko sekund, minut, ur, da celo dni. Vzroki otroške božjasti so zelo različni. Naklon h krčem je posebno pri otrocih tako velik, da se pojavljajo krčni napadi bodisi brez vidnega vzroka, bodisi iz neznanega povoda. Včasih pa vznikajo krči samo zaradi vpliva gotovega vzroka, najčim več vročice in želodčne bolezni (kolike, zaprtje, napihnjen trebuh). Pri malih otrocih je sploh vsaka nenadno nastala vročica lahko združena s krči; tu govorimo o tkzv. vročinskih krčih (pri škrlatinki, osepnicah, vnetju pljuč itd.). V prvih mesecih je pri otrocih vzrok krčev tudi lahko težavno pušča-

nje vode, kar je eventualno v zvezi s prednjo fimozo, t. j. prirojenim zoženjem obglavične kože (ustje predkožke je tako zoženo, da je ni mogoče potegniti čez želod), ali pa s sečnim peskom; v teh primerih kriči otrok močno pred puščanjem yode in po njem, vendar pa se potem hitro pomiri. Slučajni povod krčev je tudi lahko duševno razburjenje, razdraženje živcev (pri prodiranju zobov) itd. Pri nekaterih boleznih so skoro vse mišice napadene od krčev, ki pa trajajo le kratko dobo ter si hitro slede eden drugemu, tako da trzajo udje, napadeni od krčev (trzajoči krči). Najbolj pogosta taka bolezen je božjast (epilepsija). (Iz »Zdravja«.)

UCITELJSKA TISKARNA priporoča cenjenemu učiteljstvu brošuri: Moj razred, I. in II. del. Brošuri je spisal tovariš Miloš Ledinek, izdal pa Pedagoški tisk v Mariboru.

NE DOBITE BOLJŠIH KNJIG za ljudsko šolo kot so: Naše knjige I, Naša prva knjiga; Naše knjige II. Za vse leto; naše knjige III. Po domačih krajih. Knjižarna Učiteljske tiskarne.

Socialna politika

Pred izdajanjem uredbe o pobijanju draginje. Ministrstvo za socialno politiko je sredi septembra sklicalo konferenco za obravnavanje načrta uredbe o pobijanju draginje, ki ga je izdelalo trgovinsko ministrstvo. Pri tem so ugotovili, da se je pojavila spekulacija s cenami v obe smeri. Po poročilih iz raznih krajev države so namreč skoro povsod padle cene poljedelskih pridelkov, medtem ko se je obnem industrijsko in trgovsko blago močno podra-

žilo, ponekod celo do 25 %. Po načrtu uredbe naj bi se karteli izvzeli od maksimiranja cen, da se to ne krije s splošnim načelom načrta, ki prepoveduje vsako dogovarjanje zaradi draženja in zaradi vzdrževanja visokih cen. Načrt je bil naperjen zlasti proti prekupcem na domačih trgih, ki so v glavnem krivi draginje. Prodajalci bodo morali imeti vidno označene cene vseh predmetov, ki so naprodaj. Končno je načrt uredbe omejil višino posredniškega dobička, nam-

**Kdor
oglašuje,
ta
napre-
duje!**

ZA JESEN!

kupite za obleke, plašče, suknje itd.

najnovejše tkanine po znano ugodnih

cenah pri nas. Storili bomo vse, da

Vas zadovoljimo. Pričakujemo Vas

**MANUFAKTURA NOVA K
LJUBLJANA, KONGRESNI TRG**

Manufakturna trgovina

ABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporoča svojo veliko izbiro volnenega blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in pregrog. (Pliš, tapetri itd.) — Puh perje, kapok, volna, žima, vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn. Državnim nameščencem proti takojšnemu plačilu 10% popusta.

Tovariši

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašujejo v „NAŠEM GLASU“! Kdor podpira nas, ga podpiramo mi!

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin t. z. z. z.

Ljubljana, Vodnikov trg štev. 5 • Telefon štev. 4421

*Širite
zadružno misel
med svojimi
tovariši!*

Državni uslužbenci! Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špecerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakovrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi, itd.